

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ**

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для здобуття освітнього ступеня магістра
на основі здобутого освітнього ступеня бакалавра,
магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста)

галузь знань **07 Управління та адміністрування**
спеціальність **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
освітня програма **Фінансове брокерство**

Київ 2021

ВСТУП

Відбір до магістратури у КНТЕУ здійснюється за результатами фахових вступних випробувань, метою яких є перевірка рівня базової підготовки вступників з використанням письмових тестових технологій.

Із метою якісного відбору вступників для здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування» освітньою програмою «Фінансове брокерство» у КНТЕУ затверджена програма фахового вступного випробування.

Програма базується на основних дисциплінах освітнього ступеня «бакалавр», що забезпечує комплексний контроль знань з дисциплін, які формують профіль майбутнього магістра і рівень його кваліфікації.

Програма фахового вступного випробування містить основні питання з таких розділів:

1. Гроші та кредит.
2. Фінансовий ринок.
3. Інвестування.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ВИПРОБОВУВАННЯ

РОЗДІЛ 1. ГРОШІ ТА КРЕДИТ

Походження грошей. Концепції походження грошей. Форми грошей та їх еволюція. Функції грошей. міри вартості; засобу обігу; засобу платежу; засобу нагромадження; світові гроші. Масштаб цін. Вартість грошей. Купівельна спроможність як вираз вартості грошей при різних їх формах.

Економічна основа та загальна схема сукупного грошового обороту, його структура. Види грошового обороту. Грошові потоки та критерії їх класифікації. Модель сукупного грошового обороту. Характеристика основних видів грошових потоків. Структура грошових потоків. Механізм балансування грошових потоків. Грошова маса та основні форми її існування. Характеристика грошових агрегатів. Грошова база. Закони грошового обігу. Грошовий мультиплікатор.

Суть грошового ринку. Канали прямого і опосередкованого фінансування. Структура грошового ринку. Ринки грошей, капіталів. Суб'єкти грошового ринку. Попит на гроші та їх пропозиція. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку. Рівноважна процентна ставка.

Основні принципи організації та моделі побудови грошових систем. Елементи грошової системи та їх характеристика. Склад грошової системи. Валютна система. Основні типи грошових систем. Їх еволюція.

Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери. Методи та інструменти регулювання грошової системи. Становлення та розвиток грошової системи України.

Суть інфляції. Теоретичні концепції інфляції: «інфляції попиту», «інфляції пропозиції», монетаристська, як багатофакторного процесу. Інфляція та дефляція. Основні форми інфляції Класичні, монетарні та загальноекономічні чинники інфляції. Інфляція попиту. Фіскальна інфляція. Інфляція витрат. Імпортна інфляція. Основні показники вимірювання інфляції. Методи регулювання інфляції. Дефляційна політика (регулювання попиту). Політика доходів. Соціально-економічні наслідки інфляції. Інфляція в системі державного регулювання грошової сфери. Особливості інфляційного процесу в Україні.

Грошові реформи: поняття та цілі. Основні методи стабілізації валют: дефляція, деномінація, нуліфікація, девальвація, ревальвація. Основні моделі грошових реформ. Характеристика основних грошових реформ, що здійснені в Україні.

Суть та види валютних відносин. Призначення та сфера використання валюти. Види валюти. Валютний ринок: Валютні операції. Фактори, що впливають на кон'юнктуру валютного ринку. Котирування валют. Валютний курс. Механізм забезпечення конвертованості валюти. Порядок визначення валютних курсів. Валютне регулювання та його механізм. Платіжний баланс, золотовалютні запаси в системі валютного регулювання. Режими валютного курсу. Валютні системи, їх види та основні елементи. Розвиток світової та вітчизняної валютної системи.

Еволюція кредитних відносин. Основні положення натуралістичної та капіталотворчої теорії кредиту. Сутність та функції кредиту. Економічні межі кредиту. Форми та види кредиту. Суть, функції, норма позикового відсотка та його використання. Межі позикового відсотка і джерела його сплати. Методи обчислення та роль позикового відсотка в економіці.

Сутність та види фінансового посередництва. Сутність, структура, функції фінансових посередників у розрахунках та в кредитуванні. Спеціалізовані фінансово-кредитні установи як парабанківські фінансові посередники. Страхові компанії. Пенсійні фонди. Інвестиційні компанії закритого та відкритого типу. Позиково-ощадні асоціації. Фінансові компанії. Кредитні спілки. Ломбарди. Добродійні фонди.

Суть, призначення та класифікація банків. Організаційна та функціональна структура банку. Основні показники діяльності банків. Загальна характеристика банківських операцій. Пасивні та активні банківські операції. Основні види активів. Кредитні операції банків.

Історичні аспекти організації центральних банків та їх сучасні організаційно-правові форми. Незалежність та функції центрального банку. Грошово-кредитна політика центрального банку та її типи. Національний банк України: його завдання, функції та історія розвитку.

Загальна характеристика міжнародних фінансово-кредитних установ. Цілі створення і особливості функціонування МВФ і Світового банку. Європейський інвестиційний банк. Банк міжнародних розрахунків. Міжнародна фінансова корпорація. Міжнародна асоціація розвитку і ін. Європейський банк

реконструкції і розвитку. Банк міжнародних розрахунків. Співпраця України з міжнародними фінансово-кредитними установами.

Список рекомендованих джерел

1. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 №2121-III (зі змін. та доповн.).
2. Про кредитні спілки: Закон України від 20.12.2001 № 2908-III (із змінами).
3. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999. №679-XIV (зі змін. та доповн.).
4. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 №2664-III (зі змінами).
5. Бандурка А. М. *Гроші і кредит* : навч. посіб. К.: Ліра-К, 2015. 380 с.
6. Алексеев І.В., Бондарчук М.К. *Гроші та кредит*: навч. посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. 216 с.
7. *Гроші та кредит*: підручник / П.Г. Ільчук, О.О. Коць, І.Ю. Кондрат, Н.Б. Ярошевич. Львів: Видавець ПП Сорока Т.Б., 2016. 412 с.
8. Савлук М. *Гроші та кредит* : підруч. Київ : Либідь, 2014. 330 с.
9. Сисоєва К.Ф. *Гроші і кредит*: в схемах та таблицях : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2015. 245 с.
10. Сушко Н.М. *Гроші та кредит*: навч. посіб. Київ: КНТЕУ, 2016. 384 с.
11. *Фінанси, гроші та кредит*: навч. посібник/ Н.О. Шпак, Н.Б. Ярошевич, О.Я. Побурко. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 416 с.

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Сутність і значення фінансового ринку. Класифікація фінансових ринків. Учасники фінансового ринку та їх функції. Конкуренція на фінансовому ринку. Властивості фінансових активів та їх класифікація. Основні та похідні, пайові та боргові фінансові інструменти.

Пайові фінансові інструменти та їх види. Види акцій. Права власників простих та привілейованих акцій. Власник акцій та номінальний утримувач. Види ціни акцій та фактори, що її визначають. Види доходу акціонерів.

Поняття про акціонерні товариства. Публічні та приватні акціонерні товариства. Вимоги щодо емісії акцій. Дематеріалізація випуску акцій. Органи акціонерного товариства. Права акціонерів. Корпоративні операції з акціями. Дивідендна політика та її види. Поняття про міжнародний ринок акцій. Американські та глобальні депозитарні розписки (ADR та GDR).

Сутність фундаментального аналізу та його порівняння з технічним аналізом. Підготовка аналітичних оглядів на фондовому ринку. Огляд акціонерного товариства (Company Profile). Розрахунок і порівняльний аналіз основних фінансових коефіцієнтів (fundamentals): EPS, P/E, SPS, P/S, MC.

Боргові фінансові інструменти та їх види. Сутність облігацій та їх види. Погашення та строк обігу облігацій. Дата / період погашення облігацій. Фіксований строк та дострокове погашення облігацій за вимогою їх власників. Погашення облігацій грошима та негрошове погашення. Види ціни облігації. Дисконт (ажіо) та премія (дизажіо). Курс облігацій. Валюта продажу облігацій.

Дохід за облігаціями. Фактори формування ринкових цін на облігації. Зворотній зв'язок динаміки відсоткових ставок та руху ринкових цін на облігації. Види доходу за облігаціями. Поняття про угоду РЕПО. Операції РЕПО, що здійснюються між НБУ та банками з державними облігаціями України. Види операцій РЕПО. Поняття про емісію облігацій. Прийняття рішення про розміщення облігацій підприємств. Реєстрація випуску та проспекту емісії облігацій в НКЦПФР. Особливості випуску облігацій місцевих позик та державних облігацій України. Сутність єврооблігації та їх класифікація за емітентами.

Сутність спотових і строкових фінансових ринків. Поняття про деривативи (похідні). Фінансові деривативи як вид фінансових інструментів. Види похідних фінансових інструментів.

Поняття про опціони. Опціон call (на купівлю) та опціон put (на продаж). «Європейські» та «американські» опціони. Продавець та покупець опціону, їх права, обов'язки та ризики. Ціна виконання опціону. Приклади використання опціонів як способу хеджування ризику операцій з фінансовими активами. Внутрішня вартість опціону та вартість у часі. Премія за опціон. Опціон «при грошах» та «поза грошима». Основні фактори, що впливають на премію опціону за ризик.

Сутність форвардних та ф'ючерсних контрактів. Базові активи форвардів та ф'ючерсів. Укладання форвардного контракту: продавець та покупець, термінологія контракту. Ціна форварду та дата поставки. Переваги та недоліки форвардного контракту. Ф'ючерсні контракти: їх стандартність, біржовий обіг та ліквідність. Особливості ф'ючерсного контракту. Поняття ф'ючерсного контракту, порядок його укладення та виконання. Поняття ф'ючерсної ціни і закономірності її зміни в часі. Учасники ф'ючерсного контракту: хеджер та спекулянт, їх роль на ринку ф'ючерсів.

Поняття про доходність операцій з фінансовими активами. Розрахунки доходності активу за період володіння та її особливості: приведення інвестицій до однієї валюти за умови мультивалютних інвестицій; урахування інфляції. Інфляційна складова доходності. Номінальна та реальна доходність фінансового інструменту. Використання сценарного підходу у прогнозуванні доходності інвестицій.

Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок». Основні поняття та види діяльності на фондовому ринку. Учасники ринку цінних паперів. Професійні учасники фондового ринку. Сегменти фондового ринку. Фондові біржі. Фондові індекси. Принципи розкриття інформації на фондовому ринку. Державне регулювання та саморегулювання на ринку цінних паперів.

Основи функціонування грошово-кредитного ринку. Сутність грошово-кредитного ринку як особливого сектору фінансового ринку. Рефінансування банків та види кредитів банкам, що надає НБУ: овернайт; онкольний кредит; ломбардний кредит; обліковий кредит; кредити для підтримки ліквідності. Поняття про відкритий ринок та операції НБУ на відкритому ринку. Міжбанківський ринок. Міжбанківські депозити та міжбанківські кредити. Овернайт та репо як основні види операцій на міжбанківському ринку.

Кредитні рейтинги та їх прогноз. Рейтинги агентств Standard & Poor's, Moody's. Рейтинги України як держави-позичальника.

Основні поняття валютного ринку. Міжнародна валютна система. Поняття міжнародної ліквідності. Сутність, суб'єкти, функції та класифікація валютного ринку. Інтервенції держави на валютному ринку та її форми: режим вільного флоатингу; система фіксованих валютних курсів; система керованого флоатингу. Сутність валютних операцій за законодавством України та їх класифікація. Валютне регулювання і валютний контроль. Поняття про дисконтну та девізну валютну політику, що проводить НБУ. Золотовалютний резерв та його склад. Шляхи поповнення золотовалютних резервів. Роль НБУ, уповноважених банків України, Державної податкової адміністрації та Державного митного комітету України у здійсненні валютного контролю.

Список рекомендованих джерел

1. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України № 3480-IV від 23 лютого 2006 року. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
2. Про акціонерні товариства: Закон України № від 514-VI від 17 вересня 2008 року. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
3. Про інститути спільного інвестування: Закон України № 5080-VI від 5 липня 2012 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>
4. Про банки і банківську діяльність: Закон України №2740-III від 20 вересня 2001 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
5. Про валюту і валютні операції: Закон України № 2473-VIII від 21.06.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>
6. Порядок та умови видачі ліцензії на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів): Рішення НКЦПФР від 14 травня 2013 р. № 817. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0854-13/print1512234666459634>
7. Положення про порядок забезпечення існування іменних цінних паперів у бездокументарній формі: затв. рішенням НКЦПФР № 47 від 22.12.2014 року. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0241-14>
8. *Клименко, В. В. Фінансовий ринок: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 357 с.*
9. *Торгівля цінними паперами в Україні: навч. пос. / авт. кол. : С.О.Москвін, Н.В. Дегтярьова, К.К. Бовкун, Д.С.Бутенко [та ін.] К. : АДС УМКЦентр, 2015. - 344 с.*
10. *Жураховська Л.В. Ризики акцій банків України в контексті стандартів GIPS. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2017. №1(90) Економічні науки. С. 83 – 94*
11. Національна комісія з цінних паперів та фондовому ринку. – URL: <http://www.nssmc.gov.ua/>
12. Українська біржа (UX). URL: <http://www.ux.ua/ua/>
13. Фінансовий портал Investfunds. URL: <http://investfunds.ua/>
14. Інтернет-портал «Cbonds». URL: <http://ua.cbonds.info/>

РОЗДІЛ 3. ІНВЕСТУВАННЯ

Економічна сутність інвестицій. Роль інвестицій у соціально-економічному розвитку суспільства. Класифікація інвестицій. Принципи інвестування.

Інвестиційна діяльність як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави з реалізації інвестицій. Зміст стадій інвестиційного циклу: передінвестиційні дослідження, інвестиційна, експлуатаційна. Стадії інвестиційного процесу. Суб'єкти інвестиційної діяльності. Класифікація інвесторів за спрямованістю основної діяльності, цілями інвестування, формою власності, належністю до резидентів. Права та обов'язки інвесторів. Держава як суб'єкт інвестиційної діяльності.

Фізичні особи як основні постачальники інвестиційного капіталу. Форми особистих заощаджень. Чинники, що визначають обсяг та структуру заощаджень населення. Функціональні учасники інвестиційної діяльності: девелопери, ріелтори, інжиніринго-консалтингові фірми, аудитори, будівельні та екзаунтингові компанії.

Об'єкти інвестиційної діяльності.

Сутність інвестиційного клімату країни. Звужений, ризиковий та факторний підходи до оцінювання інвестиційного клімату. Чинники, які формують інвестиційний клімат країни. Поняття інвестиційної привабливості регіону, показники, що її визначають.

Інвестиційна політика держави та принципи її побудови. Форми впливу держави на інвестиційні процеси. Методи та інституціональне забезпечення державного регулювання інвестиційної діяльності.

Формування грошових потоків від реальних та фінансових інвестицій. Чинники, які впливають на зміну вартості грошей в часі. Дисконтування та нарощування вартості чистих грошових потоків. Сутність та складові дисконтної ставки.

Методи оцінювання ефективності інвестицій, що враховують фактор часу. Бюджетна, соціальна, екологічна ефективність інвестицій.

Ліквідність інвестицій, критерії рівня ліквідності. Класифікація інвестицій за ознакою ліквідності. Склад фінансових втрат інвестора при конвертації інвестицій у грошову форму. Класифікація інвестицій за рівнем фінансових втрат при конвертації. Премія за ліквідність.

Сутність та класифікація інвестиційних ризиків. Основні методи їх оцінювання. Послідовність дій при управлінні інвестиційними ризиками. Основні методи зниження рівня ризиків: страхування, диверсифікація, лімітування, екзаунтинг, заставні операції, гарантування тощо.

Сутність та склад реальних інвестицій. Капітальні вкладення як форма реальних інвестицій. Структура вкладень в основні засоби виробництва: економічна, технологічна, відтворювальна, галузева, територіальна. Характеристика нерухомості як об'єкту інвестування. Склад доходів власника нерухомості. Оцінка нерухомості з використанням методів порівняльного аналізу, капіталізації доходу, витратного.

Сутність інновацій та їх основні типи (товарна, технологічна, ринкова, маркетингова, управлінська). Інноваційна діяльність як одна із форм інвестиційної діяльності. Поняття та особливості інноваційного процесу. Основні форми інноваційних інвестицій та їх характеристика. Державна інноваційна політика. Форми і методи державного регулювання інноваційної діяльності. Фінансування інновацій.

Сутність і організаційні форми венчурного підприємництва. Форми державного стимулювання розвитку венчурного підприємництва. Інвестиції в об'єкти інтелектуальної власності. Форми, види інтелектуальної власності.

Поняття, значення і цілі фінансових інвестицій. Визначення інвестиційних якостей акцій та облігацій. Причини, що знижують ефективність вкладень у цінні папери. Досягнення цілей інвестування (дохідність, ризик, ліквідність, безпечність, зростання) при вкладенні в окремі види цінних паперів. Рейтингова оцінка цінних паперів, вітчизняні та міжнародні рейтингові агентства. Моделі визначення поточної ринкової вартості та дохідності акцій та облігацій. Фондова біржа, біржові індекси. Сутність та етапи формування портфеля цінних паперів, його ризик та дохідність. Методи управління портфелем цінних паперів.

Сутність, форми, види та значення іноземних інвестицій. Основні типи іноземних інвесторів. Сфери та правовий режим іноземного інвестування в Україні. Інститути міжнародної інвестиційної діяльності (група Світового банку, Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародний валютний фонд).

Сутність та склад інвестиційних ресурсів. Фінансові ресурси інвестування. Етапи формування та алгоритми визначення обсягів інвестиційних ресурсів. Види джерел формування інвестиційних ресурсів: за титулом власності, національною приналежністю інвестора, по відношенню до суб'єкта інвестування. Якісна характеристика власних, позикових та залучених джерел інвестиційних ресурсів. Методи фінансування інвестицій (повне самофінансування, акціонування, лізинг, змішане фінансування).

Поняття вартості капіталу. Середньозважена вартість капіталу. Визначення вартості окремих джерел фінансування інвестицій: позикового капіталу, власного капіталу. Оптимізація структури джерел фінансування інвестиційної діяльності. Ефект фінансового леверіджу: податковий коректор, диференціал, коефіцієнт фінансового леверіджу.

Способи реалізації інвестиційних проектів. Договори, які регулюють інвестиційний процес, їх складові. Обов'язки замовників і підрядників. Тендери та способи їх проведення.

Особливості ціноутворення в інвестиційній сфері.

Список рекомендованих джерел

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

3. Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон: Закон України від 13.10.1992 р. № 2673-XII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
5. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність : підруч. для студ.вищ. навч.закл. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 470 с.
6. Пересада А.А. Інвестування: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2004. 250 с.
7. Василенко Л.І., Василенко А.В. Інвестування. Опорний конспект лекцій. К.: КНТЕУ, 2012.

КРИТЕРІЇ

оцінювання знань на вступному фаховому випробуванні для здобуття освітнього ступеня магістра

1. Загальні положення

Мета фахового випробування – оцінити відповідність знань, умінь та навичок згідно з програмою вступного фахового випробування. Програма складається на основі фахових дисциплін освітнього ступеня «бакалавр».

2. Структура екзаменаційного білета

Екзаменаційний білет з фахового випробування складається з 50-ти закритих тестових завдань.

3. Критерії оцінювання

- Рівень знань оцінюється за 200-бальною шкалою.
- Серед відповідей на тестове завдання вступнику слід обрати одну правильну.
 - Правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 4 бали, а неправильна – у 0 балів.
 - Особи, які отримали менше 100-та балів до наступних випробувань не допускаються та участі у конкурсі не беруть.